

Raadsstuk

Onderwerp: Welzijnswerk klaar voor de toekomst

Reg.nummer: 2010/23978

1. Inleiding

Met de nota *Welzijnswerk op orde* (2009/197262) zijn bestaande knelpunten met betrekking tot accommodaties en de rol- en taakverdeling tussen gemeente en welzijnsorganisaties opgelost. Hierdoor is ruimte ontstaan om te werken aan de inhoudelijke vernieuwing van het welzijnswerk. In deze nota wordt de opgave voor het welzijnswerk voor de komende jaren geformuleerd.

De opgave voor het welzijnswerk is geconcretiseerd in een Welzijnsfocus per stadsdeel voor 2010, waarin onderscheid gemaakt wordt naar wijken en doelgroepen. In 2010 zal samen met bewoners en maatschappelijke organisaties gewerkt worden aan een verdieping en verbreding van de analyse. Op basis daarvan wordt een meerjarige Welzijnsfocus opgesteld en worden meerjarenafspraken gemaakt met de welzijnsorganisaties (conform de nota *Welzijnswerk op orde*).

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

- De nota *Welzijnswerk klaar voor de toekomst* vast te stellen.
- Voor uitvoering van de nota € 1.510.000,- te onttrekken aan de Wmo-reserve.
- De Welzijnsfocus 2010 voor de stadsdelen Noord 1, Noord 2, Centrum, Oost, West, Zuid en Schalkwijk, vast te stellen als opdracht aan de welzijnsorganisaties voor 2010.

3. Beoogd resultaat

Resultaat is een duidelijke keuze voor doelgroepen en wijken, en een heldere positionering van de welzijnsorganisaties.

4. Argumenten

Het gaat goed met het welzijn van de Haarlemmers. Volgens het gemeentelijk Omnibusonderzoek 2008 waarden bewoners hun eigen welzijn met een rapportcijfer 6,9.

Geen van de wijken en buurten in Haarlem is één van de 40 aandachtswijken van het Rijk. Toch doet zich ook in Haarlem in bepaalde wijken een concentratie van problemen voor. Volgens de Leefbaarometer van het ministerie van VROM kent Haarlem vijf wijken die 'matig positief' scoren: Slachthuisbuurt, Parkwijk, Europawijk, Boerhaavewijk en Meerwijk.

Naast wijken zijn er ook doelgroepen die extra aandacht vragen: betrokken Haarlemmers, Haarlemse jeugd, Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers. Betrokken Haarlemmers vragen extra aandacht vanwege het grote potentieel aan mensen dat zich verantwoordelijk voelt voor de buurt waarin hij of zij woont. Andere doelgroepen vragen extra aandacht vanwege een al dan niet manifeste vraag naar ondersteuning bij activering en sociale participatie. Hoewel het bereik van het welzijnswerk moeilijk is vast te stellen, is uit landelijke en Haarlemse gegevens op te

maken dat deze laatste groep ongeveer 20% van de Haarlemse bevolking omvat ('Doelgroepanalyse en meetbare indicatoren welzijnswerk Haarlem', Noorda en Co, 2009).

Tot slot geven veranderingen in de omgeving van het welzijnswerk aanleiding tot inhoudelijke vernieuwing: de komst van Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), ingrepen in de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) en de toetreding van nieuwe spelers in het welzijnswerk.

5. Kanttekeningen

In deze nota vindt een eerste analyse plaats. Deze is behalve op onderzoek en statistiek, gebaseerd op contacten met bewoners en organisaties en vergelijking met ontwikkelingen in andere grote steden. Deze eerste analyse is in de Welzijnsfocus 2010 gespecificeerd naar stadsdelen, wijken en doelgroepen. In 2010 zal een nadere analyse plaatsvinden, om op basis daarvan een meerjarige Welzijnsfocus vast te kunnen stellen (zie de nota *Welzijnswerk op orde*).

Uitgangspunt voor de financiële onderbouwing van deze nota is dat vernieuwing plaatsvindt door herallocatie binnen het bestaande budget. Door middel van de Welzijnsfocus 2010 en vanaf 2011 met een meerjarige Welzijnsfocus, zullen prioriteiten gesteld worden in lijn met de opgave in deze nota en gespecificeerd naar wijken en doelgroepen. Dat zal op termijn resulteren in minder inzet voor doelgroepen en wijken waar geen focus op ligt. Daarnaast zijn in beperkte mate aanvullende middelen beschikbaar. Structurele financiering van uitbreiding van het jongerenwerk vanaf 2011 is afhankelijk van een daarover op te stellen meerjarenplan.

6. Uitvoering

Een groot deel van de opgaven wordt op korte termijn of parallel aan deze nota uitgewerkt in deelnota's:

Wat	Wanneer
Noodmaatregelen ingrepen Awbz	December 2009
Plan van aanpak experiment huishoudelijke hulp, zorgruil en buurtdiensten	1e kwartaal 2010
Nota jongerenwerk	1e kwartaal 2010
Nota ouderenbeleid	1e kwartaal 2010
Uitvoering motie Wmo-reserve	1e kwartaal 2010
Beleidskader ondersteunende begeleiding	2e kwartaal 2010
Visie en plan van aanpak versterken vrijwilligerswerk	3e kwartaal 2010

Voor de overige opgaven zal de welzijnsorganisaties gevraagd worden voorstellen in te dienen.

7. Bijlagen

- A. Nota *Welzijnswerk klaar voor de toekomst*
- B. Welzijnsfocus 2010 voor de stadsdelen Noord 1, Noord 2, Centrum, Oost, West, Zuid en Schalkwijk
- C. Doelgroepanalyse en meetbare indicatoren welzijnswerk Haarlem (Noorda en Co 2009)
- D. Jongerenwerk in Haarlem: bouwstenen meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013 (Noorda en Co 2009)

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- De nota *Welzijnswerk klaar voor de toekomst* vast te stellen.
- Voor de uitvoering van de nota € 1.510.000,- te onttrekken aan de Wmo-reserve.
- De Welzijnsfocus 2010 voor de stadsdelen Noord 1, Noord 2, Centrum, Oost, West, Zuid en Schalkwijk, vast te stellen als opdracht aan de welzijnsorganisaties voor 2010.

Gedaan in de vergadering van

De griffier

De voorzitter

Welzijnswerk klaar voor de toekomst

Bijlage A

SAMENVATTING

In deze nota worden de kerntaken van het welzijnswerk beschreven en wordt de opgave voor het welzijnswerk voor de komende jaren beschreven. Daaraan gaat een analyse van veranderingen in het welzijn van de Haarlemmers en in de omgeving van het welzijnswerk vooraf. In enkele gevallen geldt een opgave voor alle doelgroepen of alle wijken, maar kern van deze nota is dat we per opgave kiezen voor welke doelgroepen en in welke wijken deze gerealiseerd moet worden. Schematisch ziet de focus voor het welzijnswerk er de komende jaren als volgt uit:

Kerntaak 1: verbindingen leggen tussen bewoners					
<i>Opgave: meer aandacht voor het versterken van sociale netwerken op een manier die past bij deze tijd</i>					
Kerntaak 2: bewoners verbinden met collectieve welzijnsvoorzieningen					
<i>Opgave: meer focus op specifieke doelgroepen en een aanbod van collectieve welzijnsvoorzieningen dat hierop aansluit</i>					
Kerntaak 3: verbindingen leggen tussen professionals					
<i>Opgave: meer samenhang in de uitvoering van welzijn en zorg in de wijk door een spilfunctie voor de welzijnsorganisaties en intensievere samenwerking met andere organisaties</i>					
Wijken:	Doelgroepen:				
	<i>Alle doelgroepen</i>	<i>Betrokken Haarlemmers</i>	<i>Haarlemse jeugd</i>	<i>Haarlemmers met een beperking</i>	<i>Kwetsbare Haarlemmers</i>
Noord 1		√	√	√	
Noord 2		√	√	√	
Centrum		√			
West		√			
Oost	√	√	√	√	
Zuid		√			
Schalkwijk	√	√	√	√	
Geen focus naar wijken		√		√	√

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Opgave	3
2. ANALYSE	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Veranderingen in het welzijn van Haarlemmers	5
2.3 Veranderingen in de omgeving van het welzijnswerk	9
3. OPGAVE	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Verbindingen leggen tussen bewoners	11
3.3 Bewoners verbinden met collectieve welzijnsvoorzieningen	14
3.4 Verbindingen leggen tussen professionals	16
3.5 Samenvatting	17
4. FINANCIËN	19

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Met de nota *Welzijnswerk op orde* (2009/197262) zijn bestaande knelpunten met betrekking tot accommodaties en de rol- en taakverdeling tussen gemeente en welzijnsorganisaties opgelost. Hierdoor is ruimte ontstaan om te werken aan de inhoudelijke vernieuwing van het welzijnswerk. In deze nota wordt de opgave voor het welzijnswerk voor de komende jaren geformuleerd. Resultaat is een duidelijke keuze voor doelgroepen en wijken, en een heldere positionering van de welzijnsorganisaties. Daaraan gaat een analyse van veranderingen in het welzijn van de Haarlemmers en in de omgeving van het welzijnswerk vooraf.

De opgave voor het welzijnswerk is geconcretiseerd in een Welzijnsfocus per stadsdeel voor 2010, waarin onderscheid gemaakt wordt naar wijken en doelgroepen. In 2010 zal samen met bewoners en maatschappelijke organisaties gewerkt worden aan een verdieping en verbreding van de analyse. Op basis daarvan wordt een meerjarige Welzijnsfocus opgesteld en worden meerjarenafspraken gemaakt met de welzijnsorganisaties (conform de nota *Welzijnswerk op orde*).

1.2 Opgave

Het hoofddoel van het welzijnswerk is gelijk aan dat van het gemeentelijke beleid in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), zoals verwoord in de nota *Ontmoeten, verbinden en meedoen*:

Meedoen aan de samenleving mogelijk maken door het versterken van de eigen kracht en mogelijkheden van mensen, en het bevorderen van de sociale samenhang

Deze nota richt zich op de vraag wat de Haarlemse welzijnsorganisaties (i.c. Dock en Haarlem Effect/Zuid-West) bijdragen aan dit doel. Deze organisaties staan dus centraal in de nota. Dat neemt niet weg dat juist de samenwerking met andere organisaties cruciaal is voor het realiseren van het hoofddoel van het welzijnswerk. In de uitwerking van de opgave zal daar ook aandacht voor zijn.

De welzijnsorganisaties proberen bovenstaand doel te bereiken door de uitvoering van een drietal **kerntaken**:

- 1. Verbindingen leggen tussen bewoners onderling***
- 2. Verbindingen leggen tussen bewoners en collectieve welzijnsvoorzieningen***
- 3. Verbindingen leggen tussen professionals onderling***

Voorbeelden:

1^e kerntaak: organiseren dat vrijwilligers huisbezoeken brengen aan ouderen in de wijk; of bewoners op weg helpen bij het organiseren van een wijkfeest.

- 2^e kerntaak: aanbod van collectieve welzijnsvoorzieningen voor kwetsbare groepen, zoals een Moedercentrum, jongerenwerk of dagactiviteiten voor ouderen.
- 3^e kerntaak: samenwerking met andere organisaties die zich inzetten voor het welzijn van bewoners: kerken, moskeeën, corporaties, scholen, sportverenigingen of politie.

De kerntaken van het welzijnswerk zullen niet veranderen. Maar Haarlemmers veranderen wel en de omgeving van het welzijnswerk verandert ook. Dat betekent niet dat alles anders moet, maar vraagt wel om een nieuwe focus op doelgroepen en wijken, en een heldere positionering van de welzijnsorganisaties.

2. ANALYSE

2.1 Inleiding

Het gaat goed met het welzijn van de Haarlemmers. Volgens het gemeentelijk Omnibusonderzoek 2008 waarderen bewoners hun eigen welzijn met een rapportcijfer 6,9. De aantrekkingskracht van Haarlem op kansrijke bevolkingsgroepen is groot. Alle indicatoren van arbeidsparticipatie vertonen een positief beeld. De werkloosheid in Haarlem ligt lager dan gemiddeld in de G32. En ook het aandeel mensen uit de midden- en hogere inkomensgroepen en vooral het aantal hoger opgeleiden is veel hoger dan gemiddeld in de G32. Gemiddeld vindt maar liefst 93% van de Haarlemmers hun buurt prettig om in te wonen.

Geen van de wijken en buurten in Haarlem is één van de 40 aandachtswijken van het Rijk. Toch doet zich ook in Haarlem in bepaalde wijken een concentratie van problemen voor. Volgens de Leefbaarometer van het ministerie van VROM kent Haarlem vijf wijken die 'matig positief' scoren: Slachthuisbuurt, Parkwijk, Europawijk, Boerhaavewijk en Meerwijk. Ter vergelijking, de volgende wijken scoren ook 'matig positief': Slotervaart, Staatsliedenbuurt, Buikslootermeer (Amsterdam), Spoorwijk (Den Haag) en Vreewijk en Hoogvliet (Rotterdam).

Naast wijken zijn er ook doelgroepen die extra aandacht vragen: betrokken Haarlemmers, Haarlemse jeugd, Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers. Betrokken Haarlemmers vragen extra aandacht vanwege het grote potentieel aan mensen dat zich verantwoordelijk voelt voor de buurt waarin hij of zij woont. Andere doelgroepen vragen extra aandacht vanwege een al dan niet manifeste vraag naar ondersteuning bij activering en sociale participatie. Hoewel het bereik van het welzijnswerk moeilijk is vast te stellen, is uit landelijke en Haarlemse gegevens op te maken dat deze laatste groep ongeveer 20% van de Haarlemse bevolking omvat¹. Dit gemiddelde verschilt uiteraard weer per wijk: in de aandachtswijken hoger, in de overige wijken lager. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 2.2. Tot slot wordt in paragraaf 2.3 een analyse gegeven van de veranderingen in de omgeving van het welzijnswerk.

In dit hoofdstuk vindt een eerste analyse plaats. Deze is behalve op onderzoek en statistiek, gebaseerd op contacten met bewoners en organisaties en vergelijking met ontwikkelingen in andere grote steden. Deze eerste analyse is in de Welzijnsfocus 2010 gespecificeerd naar stadsdelen, wijken en doelgroepen. In 2010 zal een nadere analyse plaatsvinden, om op basis daarvan een meerjarige Welzijnsfocus vast te kunnen stellen (zie de nota *Welzijnswerk op orde*).

2.2 Veranderingen in het welzijn van Haarlemmers

Voor de analyse van de veranderingen in het welzijn van de Haarlemmers hanteren we de indeling in doelgroepen van het Wmo-beleid, zoals verwoord in de nota *Ontmoeten, verbinden en meedoen*. De hierna volgende paragrafen beginnen steeds met een

¹ 'Doelgroepanalyse en meetbare indicatoren welzijnswerk Haarlem', Noorda en Co (2009).

omschrijving van de doelgroep. Vervolgens wordt ingezoomd op specifieke groepen daarbinnen die extra aandacht vragen.

2.2.1 Betrokken Haarlemmers

Betrokken Haarlemmers zijn alle Haarlemmers die zich inzetten voor een ander of voor de stad. De mate waarin mensen zich inzetten kan verschillen, maar eigenlijk hebben we het hier over *alle* Haarlemmers. Uitgangspunt is dat iedere Haarlemmer over mogelijkheden beschikt om mee te doen aan de samenleving. Met andere woorden: zij zijn eerder het doel, dan een doelgroep.

Een aantal ontwikkelingen vormen een belemmering voor betrokkenheid van bewoners bij elkaar en bij de stad of wijk. Een al decennia voortdurende ontwikkeling is die van de individualisering. In het afgelopen decennium wordt daarnaast ook veel gesproken over vervreemding, verharding en een toegenomen onbehagen in de samenleving, al dan niet veroorzaakt door secularisering en globalisering. Dit zijn uiteraard niet specifiek Haarlemse ontwikkelingen, maar zichtbaar in de hele (westerse) wereld. Toch is bevestiging te vinden van deze ontwikkeling in cijfers over de Haarlem. Zo vond 18% van de Haarlemmers in 2007 dat zij onvoldoende sociale contacten had of er meer zou willen. In 2000 was dat nog 13%. Op stellingen als 'mensen gaan hier prettig met elkaar om' en 'ik woon in een buurt met veel saamhorigheid' reageerden Haarlemmers met een rapportcijfer 6,1. Dit verschilde niet veel van het cijfer in 2000, maar er zijn wel grote verschillen per wijk: van een 5,2 in Schalkwijk tot een 6,7 in de Kleverparkbuurt.

Maar in weerwil van deze ontwikkelingen zien we ook nieuwe vormen van solidariteit en betrokkenheid ontstaan. Individuele solidariteit in de vorm van mentoren- en maatjesprojecten maakt een enorme groei door. Het gaat daarbij om vrijwilligerswerk in een 1-op-1 relatie, flexibel in tijdsbesteding en niet alleen vanuit een morele plicht, maar ook omdat het goed is voor je eigen ontwikkeling of loopbaan. 31% van de Haarlemmers is op enigerlei wijze actief als vrijwilligers. Uit onderzoek blijkt ook dat mensen zich nog steeds zeer betrokken voelen bij dat wat in hun directe woon- en leefomgeving gebeurt: 85% van de Haarlemmers voelt zich mede verantwoordelijk voor de buurt waarin hij of zij woont (2007). Als we dit percentage afzetten tegen de 21% die zich daadwerkelijk inzet voor de buurt (2007) en de 31% die al vrijwilligerswerk doet, dan is er een potentieel van betrokken Haarlemmers van circa 55-65%².

Een andere belangrijke verandering in de sociale structuur van de stad is de toename van het aandeel niet-westerse allochtonen in de Haarlemse bevolking. Op dit moment zijn ongeveer 20.000 Haarlemmers van niet-westerse afkomst. Velen van hen zijn Betrokken Haarlemmers, maar voor een deel beperkt die betrokkenheid zich tot een eigen kleine kring. Dat wordt onder andere veroorzaakt door taalachterstand, sociaal-economische problemen en culturele verschillen. We zien bovendien een grote ruimtelijke concentratie van Turkse en Marokkaanse Nederlanders in bepaalde wijken, en dus ook van de meer achtergestelde groepen onder hen. Het aandeel niet-westerse allochtonen in Oost en Schalkwijk is groter dan gemiddeld in de grote steden in Nederland. Risico is dat groepen tegenover elkaar komen te staan, zich niet meer betrokken voelen bij elkaar en niet meer bereid zijn zich in te zetten voor een ander of voor de wijk of stad.

² 'Doelgroepanalyse en meetbare indicatoren welzijnswerk Haarlem', Noorda en Co (2009).

2.2.2 Haarlemse jeugd³

Het lokale jeugdbeleid richt zich op iedereen van 0 tot en met 24 jaar. Bij het jeugd- en jongerenwerk richten we ons primair op de groep tot 18 jaar, maar oudere jongeren worden ook bediend.

Van de ruim 40.000 jeugd- en jongeren in Haarlem bevinden ruim 9.000 jongeren zich in de leeftijd tussen de 12 en 17 jaar. Volgens het EMOVO-onderzoek uit 2005 naar leefstijl en welbevinden van jongeren in onder meer Haarlem, is 82% van de jongeren psychisch gezond, de overige zijn ingedeeld als licht (13%), matig (3%) en ernstig psychisch ongezond (2%). Dit is, in vergelijking met landelijke cijfers, een gemiddeld beeld. Een keten van voorzieningen is er op gericht jeugd en hun gezinnen met onvoldoende psychische gezondheid bij te staan, er wordt nog gewerkt aan een 100% sluitende aanpak.

Het jongerenwerk, zowel de stedelijke als de buurtgerichte faciliteiten, maakt onderdeel uit van de algemene jeugdketen en verwijst jongeren daar waar nodig naar de hulpverleningstak. Doel van het jongerenwerk is talentontwikkeling en het voorkomen van overlast. Volgens recent extern onderzoek in opdracht van de gemeente naar ons jongerenwerk, blijkt uit landelijke cijfers dat ongeveer 20% van de jongeren behoefte heeft aan jongerenwerk. Voor Haarlem komt dat neer op zo'n 1.800 jongeren.

In ons lokale jeugdbeleid richten wij ons op alle jongeren. We willen hun actieve deelname aan de samenleving bevorderen en er aan bijdragen dat ze zich goed kunnen voorbereiden op een volwaardige deelname als volwassene aan de maatschappij. De behoefte van jongeren op het gebied van vrije tijdsbesteding sluit hierop aan. Zij zijn op zoek naar faciliteiten om leeftijdsgenoten te ontmoeten, te hangen, chillen, ideeën te verwezenlijken en hun talenten te ontdekken en te gebruiken op sociaal, sportief en cultureel gebied.

De vraag naar begeleide vrije tijdsbesteding (*buurtgericht* jongerenwerk) in de eigen omgeving bestaat vooral onder laaggeschoolde jongeren en categorieën jongeren waar zich meer maatschappelijke problemen voordoen. In het basisonderwijs wordt het systeem van leerling-gewicht gebruikt om aan te geven welke leerlingen meer aandacht nodig hebben. Het leerling-gewicht is een indicator voor het scholingsniveau van de ouders. Op basis van deze cijfers wordt de behoefte aan het buurtgerichte jongerenwerk voor geheel Haarlem geschat op 1.000 van de eerder genoemde 1.800 jongeren. Naast een vraag van de jongeren zelf kan er ook vraag zijn naar actieve vrije tijdsbesteding vanuit de buurt met het oog op het verminderen en voorkomen van overlast. Een deel van de Haarlemse buurten heeft hier behoefte aan.

2.2.3 Haarlemmers met een beperking

Haarlemmers met een beperking zijn mensen met een lichamelijke, verstandelijke of andere beperking, inclusief chronisch zieken en ouderen die beperkingen ondervinden bij hun deelname aan de samenleving.

³ Deze analyse is gebaseerd op het rapport 'Jongerenwerk in Haarlem: bouwstenen meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013' van Noorda en Co (2009).

Binnen de doelgroep mensen met een beperking vragen ouderen speciale aandacht, voor zover zij beperkingen ondervinden of voor zover het ontstaan van beperkingen bij deze doelgroep kan worden voorkomen. Nu al wonen er relatief veel ouderen in Haarlem. De verwachting is dat dit aandeel de komende tien jaar verder zal toenemen. De eerste jaren alleen in de categorie tot 75 jaar (veelal zeer vitale ouderen), daarna ook in de hoogste leeftijdscategorie. Dat betekent niet alleen een groter, maar ook een ander beroep op voorzieningen: mensen hebben in toenemende mate behoefte zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen en leven, en dus aan ondersteuning in huis en in de buurt.

GGD-gezondheidsonderzoek onder ouderen laat zien dat het over het algemeen goed gesteld is met ouderen in Haarlem. De overgrote meerderheid (94%) van de ouderen woont zelfstandig en geeft gemiddeld een rapportcijfer 8,4 voor hun woonomgeving. Driekwart van de 65-plussers geeft zelf aan in goede gezondheid te leven. Niettemin is op een aantal punten aandacht gewenst volgens het onderzoek. Voor wat betreft het welzijnswerk zijn daarbij de volgende punten van belang:

- Haarlemse ouderen hebben in meerderheid een gezonde leefstijl. Van de 65-plussers beweegt de grote meerderheid voldoende en wijken de cijfers weinig af van regionale of landelijke cijfers. In Oost ligt het percentage niet-bewegende ouderen duidelijk hoger dan gemiddeld.
- In vergelijking met de regio wonen ouderen in Haarlem vaker alleen (met name 65-plussers in Schalkwijk en 75-plussers in Centrum/Zuid-West) en voelen zich vaker eenzaam (m.n. 65-plussers in Schalkwijk), wat kan leiden tot angsten en depressies.

Tot slot signaleert de Stedelijke Adviesraad Multiculturele Stad (SAMS) bij verschillende etnische groepen van ouderen een groeiende behoefte aan eigen ruimte voor ontmoeting, voorlichting, integratie en participatie, in combinatie met aandacht voor concrete hulp als het invullen van formulieren. Het aantal allochtone ouderen is nu nog beperkt. Alleen de groep Indische ouderen is relatief groot: 740 personen zijn ouder dan 65 op een totale populatie van 4806 personen. De verwachting is echter dat het aandeel allochtone ouderen in de komende jaren zal stijgen.

2.2.4 Kwetsbare Haarlemmers

Kwetsbare Haarlemmers zijn mensen met complexe, meervoudige problemen, waaronder meestal psychosociale of psychiatrische, zoals daklozen, OGGZ-klanten, verslaafden en slachtoffers van huiselijk geweld.

Van de doelgroep kwetsbare Haarlemmers weten we nog te weinig. Dat komt aan de ene kant doordat een deel van hen zorg mijdt en dus onzichtbaar blijft, en aan de andere kant doordat hun meervoudige problematiek zich minder goed laat vatten in de reguliere statistieken. Met de oprichting van een Brede Centrale Toegang hopen we hier verandering in te brengen, en de doelgroep beter in beeld te krijgen en te houden.

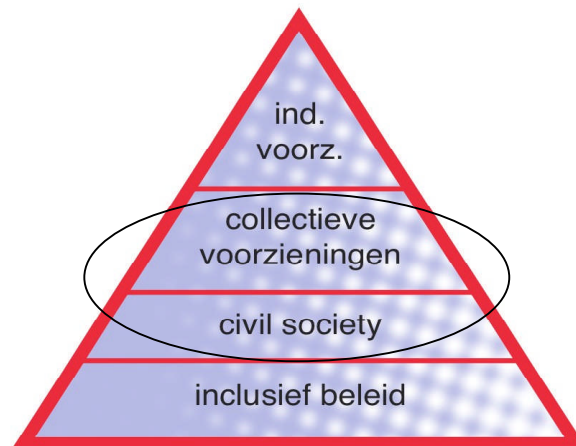
Los daarvan bereiken ons wel duidelijke signalen van organisaties dat zij steeds vaker geconfronteerd worden met mensen met meervoudige problemen. Psychosociale of psychiatrische problemen maken daar vaak onderdeel van uit, maar ook bijvoorbeeld schulden, relationele problemen, verslaving of verlies van dierbaren kunnen zorgen voor een opeenhoping van problemen.

2.3 Veranderingen in de omgeving van het welzijnswerk

2.3.1 Invoering van de Wmo

Een belangrijke verandering in de omgeving van het welzijnswerk is de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007. In oktober 2008 is door de gemeenteraad het vierjarig beleidsplan op grond van de Wmo vastgesteld: *Ontmoeten, verbinden en meedoen: beleidsplan maatschappelijke ondersteuning in Haarlem 2008-2011*. De hierin verwoorde visie op maatschappelijke ondersteuning is tevens de brede visie op welzijn in Haarlem. De voormalige Welzijnswet is immers opgegaan in de Wmo. De betekenis voor de welzijnsorganisaties in Haarlem laat zich illustreren aan de hand van de piramide die ook al was opgenomen in de nota *Ontmoeten, verbinden en meedoen* (figuur 1). Het is een schematische weergave van alle ondersteuning die aan mensen wordt geboden om meedoen aan de samenleving mogelijk te maken.

Figuur 1. Verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning

De Haarlemse Wmo-visie is er op gericht maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk onderin de piramide organiseren. Dat wil zeggen: gericht op sterke sociale netwerken en een zo zelfstandig mogelijk bestaan, kijkend naar de eigen kracht en mogelijkheden van mensen. De kerntaken van de welzijnsorganisaties zijn gericht op de twee middelste lagen van de piramide. Welzijnsorganisaties zijn daarmee een cruciale schakel in de uitvoering van onze visie op maatschappelijke ondersteuning:

- door collectieve voorzieningen zodanig aan te bieden dat zij een alternatief kunnen zijn voor individuele voorzieningen;
- door sociale netwerken te versterken en afhankelijkheid van voorzieningen te voorkomen.

2.3.2 Ingrepen in de Awbz

In 2009 is de Pakketmaatregel Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) in werking getreden. Als gevolg hiervan verliest een deel van de mensen zijn aanspraak op begeleiding op grond van de Awbz. Daarnaast zijn er mensen die weliswaar hun aanspraak op Awbz-begeleiding behouden, maar die vermindering van uren krijgen. Eerder al is de begeleiding op psychosociale grondslag uit de Awbz geschrapt.

Deze ingrepen in de Awbz zijn een bezuinigingsmaatregel. Het rijk heeft er op grond van inhoudelijke argumenten voor gekozen, dat in bepaalde situaties niet langer een beroep kan worden gedaan op de Awbz voor begeleiding. In deze 'lichte' situaties zou de behoefte aan begeleiding volgens het kabinet moeten kunnen worden opgevangen in het eigen sociale netwerk, zonodig aangevuld met voorzieningen die de gemeente biedt in het kader van de Wmo. Gemeenten worden hiervoor slechts in beperkte mate financieel gecompenseerd. Bij het opvangen van de gevolgen van de Pakketmaatregel zijn keuzes dus onvermijdelijk.

De Pakketmaatregel raakt alle doelgroepen die gebruik maken van de Awbz, zoals licht dementerende ouderen, mensen met lichte lichamelijke, verstandelijke of psychiatrische beperkingen en mensen een chronische ziekte. Voor Haarlem gaat het om 2262 personen die in 2009 geherindiceerd moeten worden. Naar verwachting raken ruim 600 Haarlemmers hun Awbz-begeleiding volledig kwijt. Daarnaast krijgt een nog onbekend aantal Haarlemmers minder uren Awbz-begeleiding.

Collectieve welzijnsvoorzieningen zijn een van de instrumenten om mensen te ondersteunen die geen recht meer hebben op begeleiding.

2.3.3 Nieuwe spelers in het welzijnswerk

Steeds meer organisaties zetten zich voor het welzijn van mensen. Kerken waren altijd al actief op dit terrein, maar daar komen nu moskeeën bij. Ook woningcorporaties profileren zich steeds nadrukkelijker op het gebied van welzijn door projecten te financieren en betrokken te zijn bij de uitvoering. Vrijwilligersorganisaties professionaliseren zich en onderscheiden zich soms nauwelijks meer van een welzijnsorganisatie. Sportverenigingen organiseren activiteiten voor de buurt en stellen ruimte beschikbaar. Scholen kijken verder dan alleen onderwijs en de politie doet meer dan alleen repressie.

Dat zijn natuurlijk positieve ontwikkelingen, maar het heeft de welzijnsorganisaties wel minder zichtbaar gemaakt. Wat is de toegevoegde waarde van een welzijnsorganisatie als een woningcorporatie of een vrijwilligersorganisatie hetzelfde doet? Dat vraagt om een scherpere definitie van de rol van de welzijnsorganisaties in een veranderend krachtenveld. Een tweede kanttekening bij de nieuwe spelers in het welzijnswerk is dat er hierdoor steeds meer (semi-)professionals 'achter de voordeur' bij mensen komen, zonder dat onderling voldoende wordt samengewerkt.

3. OPGAVE

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 zijn de kerntaken van het welzijnswerk beschreven en is aangegeven dat er geen aanleiding is die te wijzigen. In hoofdstuk 2 is echter geanalyseerd dat zich wel veranderingen voordoen in het welzijn van de Haarlemmers en in de omgeving van het welzijnswerk. Deze veranderingen vragen om een nieuwe focus op doelgroepen en wijken, en een heldere positionering van de welzijnsorganisaties. Dit resulteert in een aantal opgaven voor de welzijnsorganisaties die in dit hoofdstuk per kerntaak worden behandeld. Per opgave worden vervolgens concrete maatregelen genoemd.

3.2 Verbindingen leggen tussen bewoners

De opgave bij deze kerntaak luidt:

meer aandacht voor het versterken van sociale netwerken op een manier die past bij deze tijd

Relatie met de analyse in hoofdstuk 2:

- De komst van de Wmo vraagt om het versterken van sociale netwerken (civil society) met als doel een zo zelfstandig mogelijk bestaan (dus: 'meer aandacht').
- Er is sprake van individualisering en vervreemding, maar ook van nieuwe vormen van solidariteit en betrokkenheid (dus: 'op een manier die past bij deze tijd').

'Meer aandacht' slaat in dit verband ook op het feit dat het versterken van sociale netwerken (of 'samenlevingsopbouw' of 'opbouwwerk') de laatste jaren bij de welzijnsorganisaties in de verdrukking is geraakt doordat de beperkte middelen zijn ingezet voor het openhouden van accommodaties, het uitvoeren van projecten uit de wijkcontracten en het overhevelen van middelen voor opbouwwerk naar de wijkraden.

Deze opgave focust op de 'doelgroep' Betrokken Haarlemmers.

Hieronder wordt deze opgave uitgewerkt in concrete maatregelen.

3.2.1 Aantrekkelijke plekken voor ontmoeting

Laagdrempelige wijkcentra met een eigentijdse uitstraling dragen bij aan 'het versterken van sociale netwerken op een manier die past bij deze tijd'. Een wijkcentrum moet een centrale plek in de wijk zijn, die niet door één specifieke groep wordt gedomineerd. Een plek waar iedere wijkbewoner zich welkom voelt en onder het genot van een kopje koffie of een maaltijd in contact kan komen met andere wijkbewoners.

In Schalkwijk werken we samen met Dock en Pre Wonen aan het 'oppimpen' van de wijkcentra. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een keuken in wijkcentrum De Ringvaart in de Boerhaavewijk en aan plannen voor Meerwijkcentrum wordt gewerkt. Bij gebleken succes worden de ervaringen gebruikt om ook andere wijkcentra aantrekkelijke(r) plekken voor ontmoeting te laten zijn.

Haarlem Effect werkt met het concept 'buurtkamer' op een eigen manier aan aantrekkelijke plekken voor ontmoeting. Een buurtkamer is een (kleinschaliger) plek waar buurtbewoners kunnen binnenlopen en elkaar kunnen ontmoeten. De exacte invulling wordt afgestemd op de behoeften in de wijk. Ook dit concept verdient bij gebleken succes navolging.

Om wijkcentra aantrekkelijke plekken voor ontmoeting te laten zijn is het ook van belang dat zij voldoende ruime openingstijden hebben, dat er dynamiek is door de activiteiten die worden georganiseerd (en dus intensief gebruik) en dat er voldoende ruimte is voor spontane initiatieven van bewoners. Met de welzijnsfocus, daarop gebaseerde jaarplannen en een op te stellen tarievenbeleid (zie nota *Welzijnswerk op orde*), zullen we hier in de toekomst meer op sturen.

3.2.2 Experiment met huishoudelijke hulp, zorgruil en buurtdiensten

De gemeente heeft zich de uitdaging gesteld om een toekomstbestendige vorm voor hulp bij het huishouden te ontwikkelen. Na een expertmeeting in 2008 is daartoe een voorstel voor een experiment opgenomen in het beleidsplan *Ontmoeten, verbinden en meedoen*. Het experiment beoogt aan de ene kant de dienstverlening rond huishoudelijke hulp op een hoger plan te brengen, en aan de andere kant een bijdrage te leveren aan het versterken van sociale netwerken in wijken. Zelfredzaamheid en wederkerigheid zijn belangrijke uitgangspunten: bijna iedereen die hulp vraagt, wil ook wel graag iets bieden. Doel is mensen te benaderen vanuit de mogelijkheden die een individu binnen het eigen netwerk heeft.

Beoogd resultaat is de realisatie van een marktplaats voor hulp bij het huishouden, zorgruil en buurtdiensten. Behalve uit een virtueel gedeelte (website) bestaat deze ook uit een fysiek gedeelte (een sociaal makelaar en fysieke vindplaatsen als ontmoetingsruimtes en informatiebalies).

Er hebben reeds diverse verkennende gesprekken plaatsgevonden met bewoners en organisaties, en er is een goed bezochte raadsmarkt over dit onderwerp gehouden in oktober. Een plan van aanpak zal binnenkort ter besluitvorming worden voorgelegd.

Het experiment richt zich primair op het verbinden van bewoners onderling (kerntaak 1), maar kan ook bijdragen aan de veranderopgave met betrekking tot de andere kerntaken: de marktplaats kan bewoners ook verbinden met collectieve welzijnsvoorzieningen (kerntaak 2) en kan een aanjager zijn voor intensievere samenwerking op het gebied van zorg en welzijn in de wijk (kerntaak 3).

Op basis van de resultaten van het experiment zal worden bepaald:

- of deze manier van het versterken van sociale netwerken structureel onderdeel kan worden van het welzijnswerk;
- op welke wijze daarin gedifferentieerd wordt naar wijken;
- en welke rol de welzijnsorganisaties daarin vervullen.

3.2.3 Versterken vrijwilligerswerk:

De relatie tussen vrijwilligerswerk en de welzijnsorganisaties heeft twee kanten:

- Welzijnsorganisaties ondersteunen vrijwilligers (veelal op wijkniveau).
- Vrijwilligers zijn deels ook uitvoerders van het werk van de welzijnsorganisaties, zoals de barkeeper in het buurthuis of de activiteitenbegeleider in een jongeren centrum.

In het kader van het beleidsplan *Ontmoeten, verbinden en meedoen* wordt gewerkt aan een plan van aanpak over alle facetten van het vrijwilligerswerk en dus ook over de rol die welzijnsorganisaties daarbij spelen. Door Netwerk Vrijwilligershulp en de Wmo-raad zijn al een advies uitgebracht.

Concreet voornemen is in ieder geval het welzijnswerk te vragen de huisbezoeken uit te breiden. Nu al doen vrijwilligers vanuit het welzijnswerk vriendschappelijk huisbezoek (bijvoorbeeld het tweewekelijks bezoeken van een oudere eenzame dame) en ondersteunend huisbezoek (aan bijvoorbeeld een oudere man die wat hulp krijgt bij de dagelijkse dingen). Deze huisbezoeken wil de gemeente uitbreiden aan mensen met een beperking: niet alleen ouderen, maar ook mensen met een lichamenlijk, verstandelijke of psychische beperking. Ook jongeren zullen hierbij ingezet worden, bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke stages.

3.2.4 Eigen Kracht Conferentie in de wijk

Een Eigen Kracht Conferentie (EKC) geeft mensen de mogelijkheid om zelf, samen met familie, vrienden en andere bekenden, een plan te maken voor een oplossing of voor hulp op het terrein van zorg en welzijn. De kracht voor de oplossing komt vanuit de familie en alle belangrijke mensen daaromheen. Gemaakte plannen zijn leidend voor de professionele hulpverlening. De methodiek van de EKC is al vele malen elders uitgetoetst en succesvol gebleken, dus wat dat betreft is het geen 'experiment'. Daarnaast is er de 'Alle Hens Conferentie', maar die richten zich meer op een thema (bv. het schoonhouden van een straat of het tegengaan van jongerenoverlast) in plaats van op het ondersteunen van een individu. Wat wel nieuw zou zijn is als we in Haarlem zouden proberen de EKC te richten op het individu, maar dan met de ambitie dat individu te verbinden met sociale netwerken en voorzieningen in de wijk. Het experiment zou onder andere moeten uitwijzen of een welzijnsorganisatie dit kan uitvoeren of dat het MEE (die het nu al doet) of bijvoorbeeld Kontext moet zijn.

3.2.5 Focus op allochtone vaders en ondersteuning allochtone zelforganisaties

Uit de analyse kwam naar voren dat met name in Oost en Schalkwijk naar verhouding veel niet-westerse allochtonen wonen. Velen van hen doen mee aan de samenleving, maar een deel leeft door taalachterstand en cultuurverschillen nog te geïsoleerd. Welzijnsorganisaties besteden al op veel manieren aandacht aan deze aandachtsgroepen, bijvoorbeeld door middel van moedercentra, wijkcontactvrouwen en het jongerenwerk.

De komende jaren vragen wij de welzijnsorganisaties te focussen op twee nieuwe activiteiten:

- In vervolg op de bestaande moedercentra hebben we nu ook subsidie aangevraagd voor het opzetten van een vadercentrum. Doel is allochtone vaders meer bij de opvoeding van hun kinderen te betrekken en allochtone mannen – waar nodig – tot uit hun isolement te halen.

- We vragen van allochtone zelforganisaties dat zij zich steeds meer inzetten op het terrein van emancipatie, participatie en integratie. Welzijnsorganisaties beschikken over deskundigheid op dit terrein; we vragen hen beter dan nu het geval is allochtone zelforganisaties te ondersteunen.

3.3 Bewoners verbinden met collectieve welzijnsvoorzieningen

De opgave bij deze kerntaak luidt:

meer focus op specifieke doelgroepen en een aanbod van collectieve welzijnsvoorzieningen dat hierop aansluit

Relatie met de analyse:

- Het gaat redelijk tot goed met het welzijn van de Haarlemmers, maar voor bepaalde groepen geldt dit niet (met name: laaggeschoolde jongeren, ouderen, allochtonen en mensen met meervoudige problemen, waaronder psychische).
- Ingrepen in de Awbz confronteert welzijnsorganisaties met nieuwe doelgroepen (zoals licht dementerenden, licht verstandelijk beperkten en uitbehandelde ggz-cliënten) met specifieke behoeften ten aanzien van collectieve welzijnsvoorzieningen.

Hieronder brengen we een nadere focus aan in het aanbod van collectieve welzijnsvoorzieningen voor de drie specifieke Wmo-doelgroepen. De behoefte aan collectieve welzijnsvoorzieningen is grotendeels wijkgebonden, maar soms ook wijkoverstijgend. Daar kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een deel van het jongerenwerk of groepsactiviteiten voor kwetsbare groepen waarvan er simpelweg te weinig in één wijk wonen om een groep te vormen. In die gevallen kunnen we in de toekomst meer ruimte bieden voor specialisatie en zijn welzijnsorganisaties niet gebonden aan hun eigen stadsdelen, mits goed wordt samengewerkt.

In paragraaf 2.3.2 schreven we al dat de ingrepen in de Awbz gevolgen kunnen hebben voor een zeer divers aantal doelgroepen. Voor een deel kunnen welzijnsorganisaties in aanbod voorzien. In het Plan van Aanpak Pakketmaatregel Awbz 2010 worden Dock en Haarlem Effect/Zuid-West daarom gevraagd dagarrangementen aan te bieden. Deze dagarrangementen richten zich vooralsnog op ouderen, maar kunnen eventueel ook geschikt gemaakt worden voor andere doelgroepen. In een apart beleidskader Ondersteunende Begeleiding wordt later uitgewerkt welke inzet we op de langere termijn van welzijnsorganisaties vragen in het kader van de ingrepen in de Awbz.

3.3.1 Haarlemse jeugd: vernieuwen en uitbreiden van het jongerenwerk

De analyse met betrekking tot jeugd en jongeren in Haarlem resulteert in de volgende concrete maatregelen:

- **Uitbreiden buurtgericht jongerenwerk**
In Haarlem is de vraag naar buurtgericht jongerenwerk momenteel bijna twee keer zo groot als het aanbod. Wij gaan onderzoeken waar en hoe we het buurtgericht jongerenwerk de komende jaren gaan versterken. Per stadsdeel maken we een plan, waarin de mogelijkheden van extra jongerenwerk nader wordt onderzocht en uitgewerkt

in een stappenplan. Prioriteit heeft het buurtgerichte jongerenwerk in Noord, Schalkwijk en Oost.

- **Verbinden stedelijk jongerenwerk met buurtgericht jongerenwerk**
Doel van het stedelijk jongerenwerk is jongeren stimuleren hun talenten te ontwikkelen en hun horizon te verruimen. Op dit moment worden 550 jongeren bereikt die deelnemen aan de hogere vormen van voortgezet onderwijs. Dit wordt uitgevoerd door Flinty's en Stad-Haarlem. Dit type jongerenwerk is niet alleen goed voor de talentontwikkeling en ontplooiing van de betreffende jongeren, maar heeft bij een goede aansluiting ook meerwaarde voor het buurtgerichte jongerenwerk. Een goed voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen Flintys en Delftwijk City. Deze samenwerking kan nog verder worden versterkt. Met de huidige capaciteit kunnen voldoende jongeren worden bereikt.
- **Verbeteren van de samenwerking**
Er zijn goede voorbeelden van samenwerking van het jongerenwerk met diverse partners. Maar er kan nog veel vooruitgang worden geboekt. Wij willen hiervoor een bestuurlijk traject uitzetten. Daarnaast gaan wij stadsdeelgerichte acties uitzetten.
- **Kwaliteitsverbetering accommodaties**
De kwaliteit van diverse accommodaties is matig (zie ook paragraaf 3.2.1). Ze zijn vaak gedateerd en er is weinig in geïnvesteerd. In navolging van de nota *Welzijnswerk op orde*, werken we dit uit in een stappenplan.

3.3.2 Mensen met een beperking: vernieuwen van het ouderenwerk

In lijn met de analyse in paragraaf 2.2.3 en de nog te verschijnen nota Ouderbeleid wordt bij de vernieuwing van het ouderenwerk ingezet op drie maatregelen:

- Meer bewegen voor ouderen, met name in Haarlem-Oost. Welzijnsorganisatie Dock zal gevraagd worden hier een voorstel voor te doen.
- Vergroten van de effectiviteit van huisbezoeken door samenwerking met corporaties. Door de welzijnsorganisaties worden nu al huisbezoeken van vrijwilligers aan 75-plussers georganiseerd. Doel is te signaleren, doorverwijzen en eenzaamheid tegen te gaan. Maar ook corporaties komen 'achter de voordeur' bij bewoners. Onder regie van de gemeente heeft inmiddels een eerste overleg plaatsgevonden tussen welzijnsorganisaties en corporaties om samenwerking te realiseren en en mogelijkheden voor intensivering te verkennen.
- Meer aandacht voor allochtone ouderen in het aanbod van de welzijnsorganisaties. Het gaat daarbij om mogelijkheden voor ontmoeting en voorlichting. Hierbij moet zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van de reguliere ruimte van de welzijnsorganisaties.

3.3.3 Kwetsbare Haarlemmers

Als gevolg van de analyse in hoofdstuk 2 ligt er op twee fronten een opgave voor welzijnsorganisaties met betrekking tot kwetsbare Haarlemmers:

- Voor deze doelgroep is nieuw aanbod van collectieve welzijnsvoorzieningen gewenst in het kader van ingrepen in de Awbz en autonome groei van de doelgroep. Door middel van het Plan van Aanpak Pakketmaatregel Awbz 2010 wordt op korte termijn de mogelijkheid gecreëerd dagarrangementen voor deze doelgroep aan te bieden.

In een apart beleidskader Ondersteunende Begeleiding wordt uitgewerkt welk aanbod welzijnsorganisaties in de jaren daarna kunnen bieden voor deze doelgroep.

- Daarnaast hebben welzijnsorganisaties een belangrijke signalerende en verwijzende rol richting de Brede Centrale Toegang en stedelijke/regionale voorzieningen voor deze doelgroep (zie ook opgave 3.4 hieronder). Zij kunnen er dus aan bijdragen dat we de doelgroep beter in beeld krijgen en houden.

3.4 Verbindingen leggen tussen professionals

De opgave bij deze kerntaak luidt:

Meer samenhang in de uitvoering van welzijn en zorg in de wijk door een spilfunctie voor de welzijnsorganisaties en intensievere samenwerking met andere organisaties

Relatie met de analyse:

- Steeds meer nieuwe spelers in het welzijnswerk in de wijk, waardoor de rol van welzijnsorganisaties niet duidelijk is en teveel professionals ‘achter de voordeur’ komen zonder goed samen te werken.
- Teveel hulpbehoevende bewoners zijn nog onzichtbaar.
- De ingrepen in de Awbz hebben als gevolg dat er meer raakvlakken ontstaan tussen het werk van welzijnsorganisaties en dat van andere organisaties in de wijk; nog een reden om intensiever samen te werken.

Welzijnsorganisaties moeten de centrale plek in de wijk zijn waar overzicht is over het wel en wee van de wijkbewoners. Door ‘er op af’ te gaan, ogen en oren te zijn (signaleren) en op basis van die kennis en deskundigheid verbindingen te leggen met andere organisaties in de wijk, zijn welzijnsorganisaties een belangrijke samenwerkingspartner bij de uitvoering van welzijn en zorg in de wijk (ketensamenwerking). Deze spilfunctie en intensieve samenwerking is niet in alle wijken nodig, maar moet versterkt worden in de belangrijkste aandachtswijken. De ‘er-op-af’-aanpak en de intensiteit van de samenwerking kent vele gradaties en is afhankelijk van de bestaande infrastructuur in wijken. Hieronder stellen we daarom voor hier eerst in twee wijken mee te experimenteren. Bij de keuze van de wijken sluiten we zo mogelijk aan bij de wijken die worden gekozen bij de experimenten met huishoudelijke hulp, zorgruil en buurtdiensten.

3.4.1 Experimenten met de ‘er-op-af’-aanpak en intensievere samenwerking:

De experimenten moeten onder andere inzicht geven in de mate waarin de ‘er-op-af’-aanpak en intensievere samenwerking kan aansluiten bij de maatschappelijke dienstverlening van Kontext en in het bijzonder de ontwikkeling van buurtservicepunten. Loket Haarlem is immers al een samenwerkingsverband van maatschappelijke organisaties en de ontwikkeling van buurtservicepunten past in het idee om hulpbehoevende wijkbewoners op te zoeken, te signaleren en te verbinden met voorzieningen (ketensamenwerking). Kanttekeningen zijn wel dat objectiviteit en onafhankelijkheid van Loket Haarlem gewaarborgd moet blijven en dat ook informatie en advies over *stedelijke* voorzieningen beschikbaar moet blijven. Een alternatief kan zijn:

het opzetten van een op zichzelf staand 'sociaal wijkteam', waarin verschillende organisaties samenwerken.

Afhankelijk van de problematiek in een wijk kan in de experimenten ook samengewerkt worden met, bijvoorbeeld, wijkcontactvrouwen, inburgeringsambassadeurs en casemanagers van Sociale Zaken en Wmo-voorzieningen. Onderzocht moet worden welke mogelijkheden en behoeften er zijn tot samenwerking tussen welzijnsorganisaties aan de ene kant, en de Brede Centrale Toegang en de sociale OGGZ-teams voor de meest kwetsbare wijkbewoners aan de andere kant. Op vergelijkbare wijze moet worden gekeken wat de beste samenwerkingsvorm is tussen welzijnsorganisaties en de Centra voor Jeugd en Gezin.

3.5 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de opgaven voor het welzijnswerk voor de komende jaren beschreven. Per opgave zijn concrete projecten en activiteiten genoemd. In combinatie met de analyse uit hoofdstuk 2 is hier een focus naar wijken en doelgroepen in aan te brengen. In figuur 2 is daar een overzicht van gegeven. De komende jaren zal in overleg met de welzijnsorganisaties invulling worden gegeven aan deze focus via afspraken in de jaarplannen. Dat zal op termijn resulteren in minder inzet voor doelgroepen en wijken waar geen focus op ligt.

Figuur 2. Overzicht opgaven welzijnswerk

Kerntaak 1: verbindingen leggen tussen bewoners					
Opgave: meer aandacht voor het versterken van sociale netwerken op een manier die past bij deze tijd					
Kerntaak 2: bewoners verbinden met collectieve welzijnsvoorzieningen					
Opgave: meer focus op specifieke doelgroepen en een aanbod van collectieve welzijnsvoorzieningen dat hierop aansluit					
Kerntaak 3: verbindingen leggen tussen professionals					
Opgave: meer samenhang in de uitvoering van welzijn en zorg in de wijk door een spilfunctie voor de welzijnsorganisaties en intensievere samenwerking met andere organisaties					
Wijken:	Doelgroepen:				
	<i>Alle doelgroepen</i>	<i>Betrokken Haarlemmers</i>	<i>Haarlemse jeugd</i>	<i>Haarlemmers met een beperking</i>	<i>Kwetsbare Haarlemmers</i>
Noord 1		- Eigen Kracht Conferentie in de wijk	- Vernieuwen en uitbreiden van het buurtgericht jongerenwerk	- Vernieuwen van het ouderenwerk	
Noord 2					
Centrum		- Experiment huishoudelijke hulp, zorgruil en buurtdiensten			
West		- Eigen Kracht Conferentie in de wijk - Ontwikkelen buurtkamers			
Oost	- Experiment met de 'er-op-af'-aanpak en intensievere samenwerking	- Experiment huishoudelijke hulp, zorgruil en buurtdiensten - Ondersteunen allochtone zelforganisaties - Vadercentrum	- Vernieuwen en uitbreiden van het buurtgericht jongerenwerk	- Vernieuwen van het ouderenwerk	
Zuid		- Ontwikkelen buurtkamers			
Schalkwijk	- Experiment met de 'er-op-af'-aanpak en intensievere samenwerking	- Oppimpen wijkcentra - Ondersteunen allochtone zelforganisaties	- Vernieuwen en uitbreiden van het buurtgericht jongerenwerk	- Vernieuwen van het ouderenwerk	
Geen focus naar wijken		- Versterken vrijwilligerswerk		- Nieuwe collectieve welzijnsvoorzieningen voor Haarlemmers met een beperking (pakketmaatregel)	- Nieuwe collectieve welzijnsvoorzieningen voor kwetsbare Haarlemmers (pakketmaatregel)

4. FINANCIËN

Uitgangspunt voor de financiële onderbouwing van deze nota is dat vernieuwing plaatsvindt door herallocatie binnen het bestaande budget. Door middel van de Welzijnsfocus 2010 en vanaf 2011 met een meerjarige Welzijnsfocus, zullen prioriteiten gesteld worden in lijn met de opgave in deze nota en gespecificeerd naar wijken en doelgroepen.

Daarnaast zijn in beperkte mate aanvullende middelen beschikbaar:

- Voorgesteld wordt € 1.510.000,- te onttrekken aan de Wmo-reserve conform onderstaande begroting. Incidentele investeringen in het welzijnswerk (collectieve voorzieningen en sociale netwerken) moeten op termijn leiden tot structurele besparingen op individuele voorzieningen.
- Door de nota *Welzijnswerk op orde* komt er weer lucht in de begroting van de welzijnsorganisaties en kunnen zij beter inspelen op nieuwe vragen.
- We zetten op termijn geen regulier budget van de welzijnsorganisaties meer in voor de uitvoering van wijkcontracten; deze moeten vanaf 2011 apart gefinancierd worden.
- Middelen die worden overgeheveld in het kader van de Awbz-pakketmaatregel kunnen voor een deel naar de welzijnsorganisaties (zie nota *Plan van aanpak 2010 Pakketmaatregel Awbz*).
- Creatief zoeken naar bijdragen van derden door samenwerking met onder andere corporaties en door subsidieverwerving.

Structurele financiering van uitbreiding van het jongerenwerk vanaf 2011 is afhankelijk van een daarover op te stellen meerjarenplan.

Voorgestelde onttrekking aan de Wmo-reserve

Project	2010	2011	2012
<i>Welzijnswerk klaar voor de toekomst</i>			
Oppimpen wijkcentra en ontwikkeling buurtkamers	100.000	100.000	50.000
Eigen Kracht Conferentie in de wijk	20.000	20.000	20.000
Versterken jongerenwerk	150.000	150.000	150.000
Versterken ouderenwerk	75.000	75.000	75.000
Ondersteunen allochtone zelforganisaties	25.000	25.000	25.000
Experimenten met 'er-op-af'-aanpak en samenwerking in de wijk	50.000	50.000	50.000
Uitvoeringskosten wijkgericht welzijnsbeleid	100.000	100.000	100.000
Totaal per jaar	520.000	520.000	470.000
Totale raming			1.510.000